

K ó d s z á m :

Državni izpitni center

M 1 1 2 1 3 1 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

2. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2011. augusztus 25., csütörtök / 90 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A jelölt egy értékelőlapot és egy pótlapot kap a vázlatkészítéshez.

A nem művészi szöveg perforált lapon van, amelyet a jelölt óvatosan kitép(het).

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon)! Kódszámát a pótlapra is írja rá!

A feladatlap 24 feladatot tartalmaz. Összesen 120 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlapba** az erre kijelölt helyre! Írjon olvashatóan, de ne csak nyomtatott nagybetűkkel! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen válaszadásában a nyelvhelyességre és a helyesírásra (egyes feladatok esetében pontlevonás jár)! Az utolsó feladathoz vázlatot készíthet a pótlapra, de azt az értékelés során nem vesszük figyelembe.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

MELLÉKLET

MILYENEK A MAGYAROK?

1. *Vajon hogyan látnak minket, magyarokat a külföldiek? Szeretni valók vagyunk a szemükben, vagy érthetetlen szokások rabjai? Esetleg mindkét megállapítás igaz? Erre ad választ egy nemrég megjelent könyv, melyet egy tizenkét éve hazánkban élő színes bőrű amerikai fiatalember írt – rólunk.*

2. Magyarország a konyhai furcsaságok terepe, legalábbis amerikai szempontból mindenképpen – állítja a *Ti! Magyarok feketeszemmel* című könyvében Todd G. Williams. A férfi – aki nyelvtanár és zenész – saját bevallása szerint nehezen szokta meg a csokival leöntött túrót, vagyis a Túró Rudit, ami csak nálunk létezik. A pacallal, a pirfósra kent csontvelővel, a kocsonyával és a zsíros kenyérral még mindig ki lehet kergetni őt a világból. Amikor például először találkozott a velős csonttal, azt hitte, valamiféle egzotikus rituálét fognak az ebédlőasztalnál bemutatni...

3. Mielőtt hozzánk jött, a fehérrépát, a karalábét és a póréhagymát még csak hírből sem ismerte. Ma már viszont imádja a fasírtot, a kolbászt és a töltött káposztát. Furcsának tartja, hogy nálunk a karácsonyt családi körben ünneplik az emberek, s hogy már szenteste kibontják az ajándékokat, ahelyett, hogy megvárnák a másnap reggelt. A Jézuska legendáját már-már nevetségesnek nevezi, s a szilveszterünkről is megvan a véleménye. Első újéve kissé kényszerűen sikeredett, mivel éjfélkor veszettül trombitálni kezdett – miközben a társaság meghiúsult énekelni kezdte a Himnuszt. Az is kellemetlenül érintette, hogy nálunk a lakásba lépve általában le kell venni a cipőt. Régebben nem figyelt oda, hogy lukas-e a zoknij, ám ma már tudja: Magyarországon ez megengedhetetlen.

4. Williamsnek viszont rengeteg minden tetszik is. A nálunk legelterjedtebb mustár-fajtáról például állítja: vetekszik a számára külföldön megfizethetetlen Gulden's luxusmárkával. A fagyaltunkat is szenzációsnak tartja, a szüretet és a húsvéti locsolást pedig egyenesen imádja. És azt is a javunkra írja, hogy a pincérek az éttermekben nem sündörögnek tolakodóan a vendégek körül, s itt mindenki olvas, képezi magát. Nemrég éppen

Dosztojevszkijről beszélgetett egy ablakmosóval...

5. Az viszont idegesítő szerinte, hogy Magyarországon idegenek is beszélnek egymásnak. Ha mondjuk tilosban akar átkelni az úton, valaki biztos odaszól neki, hogy „piros a lámpa!” Williams azt sem díjazza, hogy a magyarok szeretnek bámulni, s ezt akkor is folytatják, ha az illető visszabámul. New Yorkban ez elképzelhetetlen: az emberek nem merik senkin rajta felejtetni a pillantásukat, attól félve, hogy a másik rátámad. A könyvében nyafogós népségnek írja le a magyart, amely azonban rendkívül találékony és kitartó a munkában.

6. Rupaszo Tamás nemcsak a kiadója, hanem fordítója is volt T. G. Williams könyvének. Mint mondta, a kötet nem mélyen szántó társadalomkritika, csupán egy 12 éve nálunk élő színes bőrű külföldi személyes benyomásait vetíti elénk. – Voltak olyan részek, amelyeknél én is úgy gondoltam, kissé bántó egyik vagy másik megállapítás, de ez a könyv szeretettel van megírva – mondta. – Egyébként nem baj, ha az emberek elkezdnek vitatkozni egymással megállapításon, mert ezzel is közelebb kerülünk önmagunkhoz.

7. Hankiss Elemér szerint más kép él bennünk magunkról, mint amilyen a külföldiekben kialakul rólunk, ám ez nem „hungarikum”. A szociológus úgy véli, hogy a fáradtság, a rosszkedvűség, a melabúra való hajlam kelet-európai sajátosság, bár néha őszintébb, mint az amerikaiak erőltetett „happy” hangulata. Távolságtartásunk viszont sokkal kisebb, mint az angolszász kultúrákban, de ez nemzetenként változó. Az, hogy behatolunk a másik intim szférájába, nem példa nélküli. Az olaszok még bizalmaskodóbbak, nem beszélve az arabokról. S hogy tolakszunk sorban álláskor, belelehelünk a másik arcába, nyakába, lökdösődünk? Az osztrákok is agresszívek. Csak ők nem otthon, hanem itt, nálunk.

Vas Népe, 2004. november 14. nyomán

Üres oldal

Olvassa el figyelmesen a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat! Kérjük, ügyeljen a helyesírásra! A H betűvel jelölt feladatokban azt is értékeljük. Eredményes munkát kívánunk!

1. Írja a vonalra a megjelent mű címét, majd röviden értelmezze azt!

Cím: _____

Értelmezés: _____

(2 pont)

2. Mi a megjelent mű célja, szándéka? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

- A a magyar társadalom kritikája egy kívülálló szemével
B a magyarok étkezési szokásainak bemutatása
C egy külföldi magyarországi benyomásainak bemutatása
D a magyarok viselkedési szokásainak bírálata

(2 pont)

3. Igaz(I) vagy hamis(H)? Karikázza be az I-t vagy a H-t!

Amerikában általában cipőstül járnak a lakásban.	I	H
Williams szerint a magyar pincérek szemtelenül lusták.	I	H
Williamsnek nem tetszik, hogy a magyarok hosszasan méregetik egymást.	I	H
A kiadó szerint a könyv egyes részei vitákat válthatnak ki.	I	H
Az amerikaiak jókedve mindig őszinte.	I	H

(5 pont)

4. Az amerikai vagy a magyar karácsonyra, szilveszterre jellemző-e? Írja a vonalra az A (amerikai) vagy az M (magyar) betűt!

Csak karácsony napján bontják ki az ajándékokat. _____

A közhiedelem szerint a Jézuska hozza az ajándékokat. _____

Az új évet a nemzeti himnusszal köszöntik. _____

(3 pont)

5. Húzza alá azokat a magyar ételkülönlegességeket, amelyeket Williams megkedvelt!

fasírt, kocsonya, kolbász, pacal, töltött káposzta, velős csont, zsíros kenyér

(1 pont)

6. Az 5. rész alapján nevezze meg azt az egy negatív és azt a két pozitív tulajdonságot, amelyet Williams a magyar népnek tulajdonít!

Negatív: _____

Pozitív: _____

(3 pont)

7. A 4. rész alapján fogalmazza meg, hogyan vélekedik Williams a magyarok műveltségéről! Milyen példával támasztja alá a szerző a véleményét?

_____ (2 pont)

8. Fogalmazza meg röviden, ki szólal meg az utolsó részben, és mi a szerepe az ő véleménykifejtésének!

_____ (3 pont)

9. Írja a vonalra a 2. részből azt szót, amelyet a Magyar értelmező kéziszótár az alábbi módon határoz meg! Karikázza be a szó szövegbeli jelentésének számát!

_____ : fn vallás 1. Szerartáskönyv.

2. Valamely vallásos cselekménnyel kapcsolatos szerartás, illetve szerartások összessége. [lat]

(2 pont)

10. Milyen fajtájúak a szöveg alábbi szavai hangalakjuk és jelentésük viszonya szerint? Írja a megfelelő betűjelet a szavak előtti vonalra!

_____ mer A azonos alakú

_____ sündörög B egyjelentésű

_____ szem C hangfestő

_____ pincér D hangutánzó

E többjelentésű

(4 pont)

11. Írja ki a megadott részekből az alábbi jelentéseknek megfelelő állandósult szókapcsolatokat!

nagyon utálja (2. rész): _____

egyáltalán nem hallott róla (3. rész): _____

bántó szándékkal mond valamit (5. rész): _____

(6 pont)

12. Írja a vonalra a 7. részből azt a főnevet, amellyel a „hungarikum” szó rokon értelmű szószerkezetét kapja!

magyar _____

(2 pont)

13. a) Írjon egy-egy példát az 5. rész 3. mondatából a táblázat megfelelő rovataiba!

Mássalhangzótörvény	Példa
zöngésség szerinti részleges hasonulás	
írásban jelölt teljes hasonulás	
összeolvadás	

- b) Magyarázza meg a teljes hasonulásra kiírt szó írásmódját, és nevezze meg a szó írásában érvényesülő helyesírási alapelvet!

Az írásmód magyarázata: _____

Az érvényesülő helyesírási alapelv: _____

(5 pont)

14. Állapítsa meg a 6. részből kiírt szavak *szövegbeli* szófaját úgy, hogy beírja őket a táblázat megfelelő rovatába! Majd határozza meg a melléknévi igenevek mondatrész értékét!

kiadó, fordító, szántó, bántó

Főnév	Melléknévi igenév	Mondatrész értéke

(6 pont)

15. Írja ki a 7. rész első mondatából a *mi* személyes névmás két ragos alakját!

_____ (2 pont)

16. a) Bontsa elemeire az alábbi szavakat! Írja a morfémák fölé a megfelelő betűjelet!

T = szótő, K = képző, J = jel, R = rag

NEVETSÉGESNEK

- b) Írja ki az 1. rész második mondatából az alábbi szerkezeti képletnek megfelelő szót!

T J R

_____ (4 pont)

17. Írja a vonalra a *tartja* igealak szótári alakját, majd egészítse ki a mondatokat a megfelelő származékaival!

szótári alak: _____

A virágot a kezében _____ búcsúzott el a társaságtól.

Semmi _____ nincs abban az emberben, aki minden nehéz helyzetben megfutamodik.

Nem célszerű nagy testű kutyát _____ egy kis lakótelepi lakásban. (4 pont)

18. a) Írjon egy-egy példát a táblázat üres rovataiba a megadott szavak, szószervezetek közül!

rosszkedvűség, Jézuska legendája, példa nélküli, társadalomkritika, tizenkét, zsíros kenyér

	Szószervezet	Szóösszetétel
Minőségjelzős		
Birtokos jelzős		

- b) Alkosson a megadott jelentéseknek megfelelő összetett szavakat, illetve szószervezeteket!

citrommal ízesített tea: _____

egy könyvnek a bemutatója: _____

(6 pont)

19. Elemezze aláhúzással az alábbi mondatot!

Első szilveszterének éjjelén a társaság meghatottan énekelni kezdte a Himnuszot.

(8 pont)

20. Elemezze az alábbi összetett mondatot, majd készítse el a mondat ábráját is!

Amikor például először találkozott a velős csonttal, azt hitte, valamiféle rituálét fognak bemutatni.

(5 pont)

21. a) Írjon egy-egy példát az 1. részből az alábbi grammatikai kapcsolóelemekre!

visszaütalás kötőszóval: _____

visszaütalás névmással: _____

visszaütalás birtokos személyjellel: _____

b) A 7. rész utolsó és utolsó előtti mondata közt ellentétes viszony van. Írjon az utolsó mondat helyett egy olyat, hogy a két mondat közt kapcsolatos viszony legyen!

_____ (5 pont)

22. Az alábbi mondatokban három nyelvhasználati hiba van. Húzza alá a hibás szót, majd írja fölé a helyesét!

Egyenlőre mindenki elégedett a programtervezettel.

A számítástechnikai tanfolyam tartalma 35 óra.

Vidékünkön a gazdasági válság mély nyomokat hagyott.

(6 pont)

(30 pont)

Üres oldal